

Skauti priniesli betlehemske svetlo

Na slávnostnej omši v Katedrále sv. Emeráma na Nitrianskom hrade včera skauti slávnostne odovzdali slovenskej verejnosti betlehemske svetlo. Počas obradov v hradnej katedrále kňazi svetlo požehnali a pripomenuli ve-

riacim, že v ich domácnostiach bude sprítomňovať Ježiša Krista a prinášať pokoj a lásku. Zároveň požehnali aj skautov, ktorí budú plamienok z Betlehema roznášať po celom Slovensku.

(tasr), Plus jeden deň 13.12.2010

Hlas podobný Božiemu

Dnes je Lucie (t. 286 v Syrakúzach), od slova lux - svetlo. Napriek sľubu čistoty ju chceli vydať za pohana. Rozdala majetok chudobným a vylúpila si oči, aby ju nechcel. Udal ju ako kresťanku. Za trest ju mali previezť do nevestinca na posmech vozom ťahaným volmi. No ten sa ani nepohol. Nasledovalo mučenie: liatie olova, vriaceho oleja aj moču, odrezanie prsníkov a dýka do hrdla. Za Diokleciána okolo roku 304 boli takéto receptúry. Ostatky sv. Lucie ležia v Benátkach, píše o nej Dante v Božskej komédii, namalovali ju Carravaggio aj Tiepolo, je na oltári v pražskej Lorete. Inšpirácia trvá, pripomíname si ju postavou svätice v bielom so svetlom i piesňou Santa Lucia. Končia sa tmavé dni roka. No u nás akoby dni tmavli. Slovensko je stále presnejšie rozčesnuté. Postbolševicko-eštebacko-komerčná polovica používa primitívne ťahy ako z rukáva stalinského prokurátora. Od samoučnosu po samonapadnutie. Tá druhá polovica, tá sa k novemburu hlási, akurát si zavšivavili kožuch a autoderatizácia je stále nemohúcejšia. (Vsuvka, počujem z kuchyne: Vám sa povie pevné termíny, ale ako deťom odpoviete, prečo dedko Večerníček nemá sneh, keď sa už dva týždne sánkujeme?) Prekračo-

vane hraníc zákonnosti a šponovanie materiálu do prasknutia z dôvodov nenásytosti, bohorovnosti, beztretej korupcie, podkladanej nenávisťou k slušným jednotlivcom i odlišným menšinám, ignorovanie politických zločinov súdnictvom - to sú predizby podobné tým, čo umožňujú nástup totalít. Takých ako Ficova družina, Rafaj s Kotleboom a Harabinom, Maticu s národným pokladom atď., takýchto kandidátov máme akosi priveľa. František zo Salesu (21. augusta 1567-28. októbra 1622, aké podivné dátumy), podľa neho si nasledovníci Dona Bosca hovoria saleziáni, aj tí, čo čerstvo postavili dobre fungujúci chrám so zázemím uprostred Lunika IX, vyslovil aj toto: Kričať na vlka, keď sa približuje k ovciam, je prejavom lásky. Takisto neslobodno mlčať, keď nepriatelia škodia Bohu a cirkvi. Ako hovorí historik umenia, síce o sochách, ktoré ako abstrakcie vytvorené pre budúcnosť do nej niekedy vstupujú chrbtom, lebo „klasika nie je len za nami, ale aj pred nami“ (Marián Paukov: O studenom rošte Entropy, Romboid 3/2009). Čiže aj to najhoršie sa nám môže zopakovať. Svätá Lucia je tiež patrónkou advokátov.

František Guldan, SME, 13.12.2010

Pred pápežom hore bez

Obnažení pred pápežom? To sa len tak nevidí. Tentoraz sa však takáto udalosť odohrala priamo vo Vatikáne. Benedikt XVI. totiž obdivoval vystúpenie akrobatickej skupiny. Muži s odhalenými hrudami predviedli niekoľkominútové vystúpenie a nakoniec vytvorili ľudskú vežu, za čo si od hlavy katolíckej cirkvi vyslúžili potlesk. Pápež sa s umelcami zo skupiny bratov Pellegriniovcov dokonca osobne pozdravil. Pellegriniovci sa však pred pápeža nedostali len tak. Ich akrobatická skupina je priamo vo Vatikáne na konferencii o cirkusoch, ktorú organizuje priamo vatikánsky úrad pre migrantov. (ho), Plus jeden deň, 17.12.2010

Slovensko

v Betlehemskom svetle

V Prezidentskom paláci v Bratislave si v sobotu z rúk bratislavských skautov prevzala Betlehemske svetlo prvá dáma SR Silvia Gašparovičová. „Mladí skauti priniesli s Betlehemským svetlom posolstvo viery, lásky a porozumenia medzi ľuďmi,“ uviedla pri tejto príležitosti. Na slávnostnej omši v Katedrále sv. Emeráma na Nitrianskom hrade včera skauti slávnostne odovzdali Betlehemske svetlo i slovenskej verejnosti. Počas obradov v hradnej katedrále kňazi svetlo požehnali a pripomenuli veriacim, že v ich domácnostiach bude sprítomňovať Ježiša Krista a prinášať pokoj a lásku. Zároveň požehnali aj skautov, ktorí budú plamienok z Betlehema roznášať po celom Slovensku. Betlehemske svetlo odpálil ešte 23. novembra v Bazilike Narodenia Pána vo Svätej zemi desaťročný Stefan Ivatovic z Rakúska a v sprievode 430 pútnikov ho prepravili špeciálnym lietadlom do rakúskeho Linzu a do Viedne. Na slávnostnej ceremónii v sobotu v kostole Neuerderberg vo Viedni ho prevzali zástupcovia slovenského skautingu a ďalších organizácií z dvadsiatich štátov. Včera členovia z Podtatranskej a Východoslovenskej skautskej oblasti odovzdali Betlehemske svetlo poľským harcerom v Kostole sv. Petra a Pavla v Novom Smokovci. Svetlo bude potom putovať celým Poľskom, pobaltskými krajinami a cez Rusko až na Sibír. Na Slovensku sa „Reťaz svetla“ začne na budúcu nedeľu 19. decembra. Už od skorého rána budú vlaky so skautmi šíriť Betlehemske svetlo po celej republike. Doručia ho po hlavných i vedľajších železničných tratiach do 300 miest a obcí. Zo staníc ho budú skauti roznášať po celom Slovensku až do Štedrého dňa, aby si ho ľudia mohli odpáliť v kostoloch, ale i nemocniciach, azylových domoch a všade tam, kde ho skauti v predvianočnom čase doručia. TASR, Šport, 13.12.2010

Prečo Slováci nevolia pápeža?

Zbor kardinálov je jedným z najelitnejších klubov na svete. Volí pápeža a radí mu v kľúčových veciach

Habemus papam. Máme pápeža. Týmito slovami sa veriacim po celom svete predstavuje novozvolený pápež. Ale by sa voľba pápeža, teda konkláve, konala v najbližších týždňoch, stručný profil novej hlavy cirkvi by vyzeral asi takto - pochádza z Talianska, má približne 73 rokov a nezastáva žiadnu významnú funkciu vo Vatikáne. Samozrejme, platilo by to len vtedy, ak by sa voľba kardinálov zhodovala so štatistickými výpočtami.

Tie hovoria aj o tom, že pätina súčasných kardinálov pochádza z Talianska. Veľkú zásluhu na tom má pápež Benedikt XVI., ktorý doteraz vymenoval 62 kardinálov, z toho až 19 rodených Talianov. Dominancia talianskych kardinálov je historickou záležitosťou, zloženie kardinálskeho zboru však vôbec neodráža situáciu v katolíckom svete. Kým väčšina z 1,2 miliardy katolíkov žije na južnej pologuli, medzi kardinálmi po Talianoch dominujú

Američania a Španieli. Podľa prepočtov vatikanistu Anuru Gurugeho majú najväčšie katolícke krajiny Brazília, Mexiko a Filipíny, v ktorých žije štvrtina katolíckej populácie, spolu len 16 kardinálov.

Volieť, spravovať a radieť

V prípadnej voľbe pápeža by ešte stále mali prevahu kardináli menovaní Jánom Pavlom II., ktorých je 71 oproti 50 kardinálom Benedikta XVI. Práve voľba hlavy katolíkov je najsledovanejšou úlohou kardinálov. Podľa nariadenia pápeža Pavla VI. z roku 1970 sa však môžu konkláve zúčastňovať len kardináli pod 80 rokov. Momentálne ich je 121 napriek tomu, že Pavol VI. stanovil ich maximálny počet na 120. Benedikt XVI. toto pravidlo neporušil ako prvý. Po poslednom konzistóriu počas pontifikátu Jána Pavla II. v roku 2003 sa ich počet vyšplhal až na 135. Zo strany Benedikta XVI. však ide o pragmatický ťah. Už koncom januára dosiahne francúzsky kardinál Bernard Louis Auguste Paul Panafieu 80 rokov, čím počet kardinálov-voličov klesne na predpísanú úroveň. Kardináli pomáhajú pápežovi aj pri vedení cirkvi. Časť z nich pôsobí vo svetových metropolách ako miestni arcibiskupi, ďalší majú popredné pozície v rímskej kúrii, čo je komplex inštitúcií zodpovedných za jednotlivé oblasti života cirkvi. „Úloha kardinálov ako spolupracovníkov pápeža nie je ale obmedzená na zastavanie šéfovských miest vo vatikánskych úradoch. Plnia tiež funkciu radcov, často neformálne, ale pravidelne tiež v inštitucionálnom rámci kardinálskeho kolégia. Kolégium sa schádza na zasadaniach, ktoré sa nazývajú konzistórium,“ vysvetľuje v knihe Fenomén Vatikán František X. Halas, československý a neskôr český veľvyslanec pri Svätej stolici.

Porady s pápežom

Konzistórium sa vo Vatikáne konalo aj pred niekoľkými týždňami. Jeho priebeh však prekryl mediálny hrmot okolo vyjadrení Benedikta XVI. k používaniu prezervatívov v jeho novej knihe Svetlo sveta. Pápež sa počas konzistória s kardinálmi radil za ztvoorenými dverami napríklad o reakcii cirkvi na sexuálne škandály, prijímaní anglikánov do katolíckej cirkvi či o náboženskej slobode vo svete. Pri tejto príležitosti Benedikt XVI. menoval 24 nových kardinálov. „Tých, ktorí majú byť povýšení na kardinálov, si rímsky veľkňaz slobodne vyberá spomedzi mužov ustanovených aspoň v posvätnom ráde presbyterátu, ktorí mimoriadne vynikajú učenosťou, mravmi, nábožnosťou, ako aj rozumnosťou v spravovaní vecí,“ nariaďuje Kódex kánonického práva. Pápež im odovzdal červené kardinálske birety (v minulosti nosili kardináli široký klobúk), prstene ako symbol ich zväzku s Kristom a cirkvou a buly, ktoré každému z nich prideliť jeden z rímskych kostolov. Tým boli novovymenovaní kardináli začlenení medzi rímske duchovenstvo, ktorého zástupcovia si v minulosti priamo volili rímskeho biskupa. Voľba pápeža kardinálmi je len nadviazaním na túto tradíciu.

Každý z novovymenovaných kardinálov sa zároveň automaticky stáva občanom Vatikánu a držiteľom diplomatického pasu. Kódex kánonického práva pripúšťa možnosť menovať nového kardinála aj „in pectore“, čo znamená, že jeho meno zostáva utajené z nejakého dôvodu, väčšinou pre politickú situáciu v jeho krajine. Túto možnosť využil Benedikt XVI. iba raz. Rovnakým spôsobom bol pred rokom

1989 menovaný aj známy český kardinál František Tomášek.

História purpuru

Dejiny kardinálskeho zboru siahajú až do prvého tisícročia cirkvi. „Zhruba od 4. storočia pápež zveroval okruhu kňazov, ktorí ho obklopovali, osobitné liturgické, administratívne či diplomatické úlohy. Od 7. storočia sa títo kňazi nazývali cardinales a boli úzko spojení so všeobecnou cirkevnou správou,“ hovorí cirkevný historik Peter Olexák. Výsada voliť pápeža patrí výhradne kardinálom až od roku 1059. „Od 12. storočia sa hovorí už o posvätnom kardinálskom kolégii,“ dodáva Olexák. V 13. - 15. storočí ich počet nepresahoval číslo 30. Pius V, pápež v druhej polovici 16. storočia, zvýšil ich počet na 70, čo zrušil až pápež Ján XXIII. v polovici 20. storočia. Ten aj určil, že každý kardinál musí prijať biskupskú vysviacku. Aj tu však existujú výnimky. Nedávno zosnulý český kardinál Tomáš Špidlík biskupskú vysviacku nikdy neprijal.

Slováci bez voliteľa

Medzi nositeľmi purpuru sú momentálne aj dvaja Slováci - bývalý prefekt vatikánskej Kongregácie pre evanjelizáciu národov Jozef Tomko a bývalý nitriansky biskup Ján Chryzostom Korec. Keďže obaja majú takmer 87 rokov, Slovensko už dlhší čas nemá ako jeden z mála európskych národov kardinála-voliteľa. Zaujímavosťou je, že ani Tomko, ani Korec sa nikdy nezúčastnili voľby pápeža. Oboch za kardinálov menoval Ján Pavol II., po smrti ktorého už mali vyše 80 rokov, a tak nemohli vstúpiť do konkláve, z ktorého vzišiel pápež Benedikt XVI. Korec a Tomko sú zároveň jedinými slovenskými kardinálmi v novodobých dejinách. Podľa Olexáka v minulosti pochádzali zo Slovenska aj ďalší štyria kardináli: Jozef Samassa, Ján Černoch, Ján Krsťiteľ Scitovský a Alexander Rudnay. Len poslední dvaja však oficiálne deklarovali slovenskú národnosť. Viacerí kardináli neslovenského pôvodu v minulosti pôsobili aj ako trnavskí arcibiskupi. Napriek tomu, že práve „slovenský Rím“ má istú tradíciu arcibiskupov s kardinálskou hodnosťou, po roku 1989 Ján Pavol II. neudelil

pokračovanie na str. 3

dokončenie zo str. 2

„kardinálsky klobúk“ trnavskému arcibiskupovi Jánovi Sokolovi, ale odporcovci režimu a nitrianskemu biskupovi Jánovi Chryzostomovi Korcovi. Či je na obzore nový slovenský kardinál, nevedno. Vatikánska politika je v personálnych záležitostiach ešte menej čitateľná ako medzinárodná. Zo slovenských biskupov majú dnes vo Vatikáne najväčšie postavenie gréckokatolícky arcibiskup Cyril Vasil', ktorý je od minulého roka sekretárom Kongregácie pre východné cirkvi, a bratislavský arcibiskup Stanislav Zvolenský, predseda KBS a momentálne aj sudca Najvyššieho tribunálu Apoštolskej signatúry. Obaja arcibiskupi sú však príliš mladí a ani jeden z postov, ktorý zastávajú, nie je priamo spojený s kardinálskym titulom.

Wikileaks o Vatikáne

Vatikán vyzýva svet, aby nepreceňoval dôveryhodnosť informácií, ktoré zverejňuje server Wikileaks. Reagoval tak na zverejnenie depeše, podľa ktorej Vatikán odmietol spolupracovať pri vyšetrovaní zneužívania detí írskymi kňazmi. Neuvedený: „Depeše, ktoré sa týkajú Vatikánu, zverejnili britské noviny Guardian. Pochádzajú z telegramov odoslaných z amerického veľvyslanectva v Ríme z februára tohto roka. V jednom z nich sa uvádza, že výbor poverený vyšetrovaním pedofilnej kauzy v írskej cirkvi,

Fakty

- kardinálsky zbor má 201 členov, 121 z nich môže voliť pápeža
- Benedikt XVI. vymenoval v troch konzistóriách 62 kardinálov (50 voličov), Ján Pavol II. v deviatich konzistóriách 232 kardinálov (71 voličov)
- z Európy pochádza 109 kardinálov, zo Severnej Ameriky 21, z Južnej Ameriky 31, z Ázie 19, z Afriky 17 a z Oceánie 4
- Slovensko má iba dvoch kardinálovnevoličov, Jána Chryzostoma Korca a Jozefa Tomka
- najstarším kardinálom je 96-ročný Talian Ersilio Tonini, najmladším 57-ročný mníchovský arcibiskup Reinhard Marx

Imrich Gazda

autor je cirkevný analytik
SME, 11.12.2010

nepožiadal o informácie oficiálne diplomatické kruhy, ale priamo niektoré osoby vo Vatikáne. Práve na to sa Vatikán odvolával, keď odôvodňoval informácie o tom, že odmietol spolupracovať. Žiadosť údajne mala ísť oficiálnou cestou. Wikileaks zverejnili aj ďalšiu depešu, v ktorej sa zástupca Británie vo Vatikáne zveruje obavami z toho, že minuloročná pápežova ponuka anglikánom, aby konvertovali na katolícku vieru, môže vyvolať protikatolícke násilie. Tieto obavy sa však nenaplnili.“ **TA3, 11.12.2010**

Nový Čas našiel skutočného Ježiška!

Do jeho obchodu Si chodia deti Pre hračky

Naozaj nosí darčeky a dokonca žije na Slovensku! Nový Čas ho našiel a zistil aj to, čím sa živí. Peter Ježíšek (40) býva v Ivanke pri Dunaji a v Bratislave vlastní hráčkárstvo. Ako správny posol Vianoc má v obchode stovky darčiekov, vďaka ktorým vyčaruje úsmev na tvárach mnohých detí. Sympatický podnikateľ s menom najznámejšej biblickej postavy priznal, že predávať hračky ho veľmi baví.

Hráčkárstvo u Petra Ježíška (40)

pred Vianocami doslova praská vo švíkoch. Do predajne chodia celé rodiny s deťmi, pretože je všeobecne známe, že všetci chcú práve darčeky od Ježiška. „Chlapci obľubujú stavebnice a dievčatká majú najradšej bábiky,“ prezradil majiteľ hráčkárstva Peter Ježíšek. Predajca priznal, že v škole si z jeho mena občas robili žarty. Keďže je veriaci, Vianoce trávi v kruhu blízkych a snaží sa dodržiavať tradície. Pri otázke, ako stíha splniť vianočné sny všetkým deťom na svete, sa na chvíľu zamyslí. „Ježiško predsa roznáša darčeky len dobrým

Zemplínu hrozia záplavy

Kým väčšina Slovenska bojovala so snehom, na Zemplíne hrozia záplavy. Hladina Latorice a Bodrogu sa stále dvíha. Voda stúpa, zalieva polia a niekde sa už blíži k domom. Podľa hydroológov bude kulminovať zajtra.

Redaktorka: „Na tomto mieste stúpila hladina Latorice o jeden meter. Včera boli tieto smetiaky zaplavené asi do polovice, dnes ich takmer nie je vidieť.“

Juraj Čerňanský: „Odkedy my tu existujeme, jedenásty rok, taká veľká voda ešte tu nebola.“

Redaktorka: „Na druhú stranu sa dá dostať len člnkom a majiteľa od sveta delí meter a pol vody a hladina stále stúpa.“

Juraj Čerňanský: „Všetko nám zoberala voda. Sme museli včera večer priniesť ešte jednu fúru dreva, aby sme mali s čím do kozuba kúriť.“

Redaktorka: „V Kline nad Bodrogom sa veriaci nedostanú do kaplnky. Bohoslužobné predmety preto preniesli do kultúrneho domu.“

Anna Vargová, kostolníčka: „Teraz šaty ešte berieme a sochu Pannu Máriu.“

Redaktorka: „V kultúrnom dome je už na bohoslužbu všetko nachystané. Veriaci sa budú modliť aj za to, aby sa čím skôr vrátili do kaplnky. V obci Zemplín sa voda približuje k domom. V Ladmovciach už majú zatopené záhrady, zaplavené sú celé hektáre poľnohospodárskej pôdy v okolí Bodrogu. Voda sa približuje k cestám. Vývoj riek na Zemplíne ovplyvňujú prítoky z Ukrajiny. Vodohospodári sú v pohotovosti. Cesta z Veľkých Kapušian do Kráľovského Chlmca je od rána neprejazdná. Výška hladiny by mala kulminovať zajtra.“ **Viktória Doričová**

deťom, a tak odpadá veľká časť detí. Deti musia najmä poslúchať a pomáhať aj rodičom,“ zdôrazňuje Peter. Vďaka priezvisku vlastným ratolesťiam otvorene priznal, že všetky darčeky, ktoré nájdu pod stromčekom, sú naozaj od Ježiška. „Deťom som nikdy nemusel klamať. Darčeky, čo dostali, boli od Ježiška, no od ktorého, to je trochu otázka,“ dodáva s úsmevom podnikateľ Peter Ježíšek.

Erik Mihalko

Nový Čas, 17.12.2010

Reflektory v pekle

Prečo to s Poľskom ide dolu z kopca Patologické excesy, zablokovaná liberalizácia zákona o oplodnení in vitro, a ešte údajné „vraždenie opozície“, prírodné a legálne narkotiká - slovom agónia na splátky. Poľsko pomaly dozrieva do situácie, keď by už niekto mal konečne šikovne opísať ten náš malý svet a našu megalomániu. Obvykle sa odvolávame na učenie cirkvi a vzrušujú nás postarší husári či Kmicic, hrdina Sienkiewiczovej Potopy, a tak je možno na čase siahnuť po literatúre trochu iného druhu.

Vlastné chyby

Už roky sa u nás teší značnej oblube Thomas Bernhard. Je to dosť prekvapujúce vzhľadom na to, že tento odborník na špiny do vlastného, rakúskeho hniezda vlastne písal o nás Poliakoch. Veď aj sám sa priznával k sympatiám k mestu Varšava, poznal sa so Stanislawom Jerzym Lecom a Henrykom Berezom, bol to proste „priateľ Poľska“. A ak ponecháme bokom zemepisnú štafáž, romány ako Vyhladenie, Rozrušenie či Mráz sú ako vystrihnuté z našej súčasnosti, len naši rodni autori ju akosi nevedia opísať. Už samotný názov druhého citovaného titulu vari vysvetľuje všetko. A pri čítaní Mrazu mám zas pocit, že postavy, ktoré zaľudňujú stránky tejto knihy, sme my. Nemáme síce veľmi radi, keď nám niekto cudzí vysvetľuje vlastné chyby, ale v tomto prípade sa krédo, že „Poliaci nie sú husi, lebo majú svoj jazyk“ zvlášť neosvedčilo. Podľa všetkého to s nami ide dolu kopcom. Používame stále rovnaké kľúčové slová miesto toho, aby sme si poslúžili inými jednoduchými podstatnými menami, v ktorých sa utešene a pokriveno odrážame ako v zrkadle. Stačí sa pozrieť na galériu bernhardovských postáv z Mrazu. Šarha, krčmár, gazdiná, žandár, hrobár, maliar. Keď ich aplikujeme pre typológiu poľského verejného života, sú to dosť ľahko identifikovateľné postavy. Stačí si to vyskúšať na politickej triede. Naháňame sa za zdochlinami ako šarha (pachtenie za kariérou), šetríme rôzne

predmety ako krčmár, spolučujeme sa ako gazdiná, stojíme na stráži morálneho poriadku ako žandár, ľahostajnieme ako hrobár a máme sklon k fantazírovaniu na vlastnú tému ako maliar.

Iné ambície

Autor k svojim čitateľom pristupoval po lopate. Zastával presvedčenie, že ľuďom treba kladivom vtĺcť do hlavy isté vedomosti, inak z nich budú len neuvedomelí povaľáči. Aj jeho štýl je taký - úchvatné sprdávanie, ktoré musíme počúvať deň čo deň. Stojí za pripomienku, že autor Starých majstrov nemal, jemne povedané, v láske stav pápežský. Obzvlášť mu nesedel pontifikát Jána Pavla II. Okrem toho sa upínal k blízke mu koncu ľudského rodu a nie celkom neodôvodnene uvádzal obraz bitúnka ako základný model medziľudských vzťahov. Realita zapadnutých rakúskych dedín a odľahlých alpských zákutí, osád, na ktoré zabudol Boh i dejiny a kde ako dobré víno dozrieva fanatizmus a nenávisť, by nám mala byť relatívne rodná a blízka. Naďalej však máme problém s Bohom a dejinami. Toho prvého si privlastňujeme, tie druhé zas tvoríme. V tom sa náhodou nepodobáme na Rakúšanov, akých opisuje Thomas Bernhard. Tí už sú celkom ponorení do apatie, plazia sa cez rokliny, topia sa v hnoji a nezmožu sa na nič iné ako na samovraždu. My, samozrejme, máme trochu iné ambície.

Groteskné spomienky

Thomas Bernhard v každom druhom rodákovi videl nacistu, syna nacistu alebo jeho vnuka. Niektorí naši predstavitelia (mám na mysli poslancov, tú či onú vládu alebo celebritu) zas v každom druhom rodákovi vedia nájsť eštebáka, syna eštebáka či jeho vnuka. U nás sa sledí skôr po starých otcoch z Wehrmachtu a ani ich vnúchatá to nemajú ľahké. Poslankyňa Anna Sobecka si dokonca posvietila aj na Czeslawa Milosza ako Nepoliaka v súvislosti s plánovaným rokom laureáta Nobelovej ceny, a zhodou okolností sa nemýlila, hoci asi poriadne nevedela, prečo má pravdu. Tieto groteskné

poľské spomienky si až pýtajú svojho Thomasa Bernharda. Literatúra je veľmi poučná a denníky ešte poučnejšie. Nedávno vyšla knižka Moje ceny. Ani tu Thomas Bernhard nesklamal. Tentoraz vyvával v blate samého seba. Vysmial sa zo servilnosti prijímateľa literárnych cien od nenávidených inštitúcií. Na svoje ospravedlnenie uviedol len to, že potreboval peniaze. Hoci sa to nezdalo, miloval slávu, luxus a prepych. Nenávidel ženy, o čom veľmi pekne v súkromných rozhovoroch rozpráva jeho vynikajúca prekladateľka Slawa Lisiecka.

Vlastná podlosť

Vo svojej literárnej dokonalosti bol absolútne nedokonalý. Ako človek bol, mierne povedané, opakom autority. Ako umelec nemeckého jazyka nemá seberovných. Čítajme teda Thomasa Bernharda, najmä preto, že sa v poslednom čase veľa hovorí o nenávisti vo verejnom živote. Práve Thomas Bernhard presne chápal, že nenávisť vo verejnom živote je len ozvenou individuálnych porúch, že otrava dedinskej, mestskej, národnej či štátnej komunity nenávisťou je dôsledkom zla, ktoré do určitej miery spoluvytvára každého z nás. V tomto zmysle jeho dielo nie je ani natoľko svetielkom v tuneli ako skôr reflektormi zavesenými v pekle. Ak prijmeme túto perspektívu, paradoxne bude pre nás ľahšie zmieriť sa s vlastnou podlosťou, pre dobro nás všetkých. Musíme precítiť bernhardovský pocit hrôzy. Najmä preto, že sme už v pozdnom štádiu. Inak sa onedlho zobudíme na márach, cez slzy šemotiac gregoriánske chorály alebo nedajbože piesne pomsty.

Krzysztof Siwczyk
SME 11.12.2010

„Thomas Bernhard presne chápal, že otrava dedinskej, mestskej či národnej komunity nenávisťou je dôsledkom zla, ktoré spoluvytvára každého z nás.“

Krzysztof Siwczyk je poľský básnik a literárny kritik. Vydal deväť básnických zbierok. Pracuje v Mikotowskom ústave.

Zahrabali si dieťa

Rómovia z osady v Richnave majú ťažké srdce na tamojšieho farára. Údajne im odmietol pochovať dieťa, ktoré zomrelo krátko po pôrode. Rómovia preto rakvu s telíčkom jednoducho zahrabali na cintoríne. Farár, ktorý mal pohreb odmietnuť, podľa vlastných slov nemá k tomu čo dodať.

Redaktor: „Valéria a František bývajú v tejto chudobnej chatrči a len nedávno sa im narodilo už deviate dieťa, no po pôrode bolo veľmi choré a zakrátko zomrelo. Rodičia mu chceli urobiť dôstojný pohreb a tak zašli za farárom do susednej dediny. Najprv ich však šokoval poplatok za pohreb, ktorý si farár vypýtal. Potom zistenie, že z cirkevného pohrebu nebude nič.“

Valéria Horvátová, matka: „Pýtal peniaze, ja som išla vonka.“

Redaktor: „Koľko pýtal?“

Valéria Horvátová, matka: 20 euro.

Redaktor: „Nad poplatkom spočiatku ohnuli nos, no potom sa rozhodli zaplatiť. Vtedy už farár vraj peniaze nechcel a údajne ich z fary vyhodil.“

František Klempár, nespokojný otec: „Otvoril nám dvere a vyhodil nás. Povedal, že nebude robiť ani jednému cigáňovi, ani deti pochovať.“

Redaktor: „Telíčko v rakve, ktoré im priviezli z Košíc tak na cintoríne pochovali sami. Jednoducho ho vložili do jamy a zahrabali.“

Zlatica Pokutová, stará mama: „Len tak sme ho pochovali, bez farára, bez všetkého, len tak sme ho dali dnu-ka, dobre.“

Redaktor: „Ako to vlastne s odmietnutým pohrebom bolo sme sa chceli spýtať aj samotného farára, no na farskom úrade v susednej Kluknave sme ho nenašli. Údajne odcestoval na duchovné cvičenie. S duchovným pastierom sa nám podarilo spojiť telefonicky, no viac sme sa nedozvedeli. Azda len to, že mu naše otázky zjavne neboli príjemné.“

Telefonuje Pavol Ondřík, farár v Kluknave: „Nemám k tomu čo dodať.“

Redaktor: „No dobre, ale je to pravda, alebo nie je to pravda?“

Pavol Ondřík, farár v Kluknave: „Nemienim sa vám k tomu vyjadrovať a už vôbec nie zo zahraničia cez telefón.“

Anketa: „Farár tak neberie, že to jedného Boha máme.“

Vladimír Jurek, TV JOJ, 15.12.2010

Evanjelici ako prví mysleli na sčítanie ľudu

Pri sčítaní obyvateľstva 21. mája budúceho roka budú ľudia odpovedať na viac otázok ako pred desiatimi rokmi. Súčasťou prieskumu budú napríklad otázky na najčastejšie používaný jazyk, počítačové znalosti, obdobie rekonštruovania domu či zisťovanie obvyklého pobytu obyvateľov. „Vychádza z požiadavky získať podrobnejšie informácie o migrácii a poznať skutočný počet obyvateľov v jednotlivých krajinách Európskej únie. Miestom obvyklého pobytu sa myslí geografické miesto, na ktorom sa obyvateľ zdržiava prevažnú časť roka,“ povedala Ľudmila Ivančíková zo Štatistického úradu. Ľudia si budú môcť po prvý raz vybrať, či chcú odpovedať klasickou alebo elektronickou formou. Ak si vyberú elektronickú, na adresu trvalého pobytu dostanú poštou identifikačné číslo a heslo. Podľa úradu však treba rátať s tým, že termín odovzdania odpovedí bude o niečo skorší ako pri sčítaní klasickou formou. „Je to preto, aby si mohol sčítací komisár skontrolovať, či všetci občania, ktorí uviedli, že sa sčítajú elektronicky, tak

aj urobili,“ vysvetľuje Ivančíková. Sčítanie obyvateľstva sa robí raz za desať rokov. Tentoraz bude paralelné vo všetkých krajinách Európy. Aby boli jeho výsledky porovnateľné, otázky budú rovnaké alebo veľmi podobné. Podľa šéfky Štatistického úradu Ľudmily Benkovičovej to má význam nielen z hľadiska oficiálnej štatistiky, ale aj pre rozhodovacie procesy na úrovni celej únie i jednotlivých členských štátov. Na Slovensku na budúcoročné sčítanie ako prvá zareagovala evanjelická cirkev, ktorá dostáva peniaze od štátu aj v závislosti od toho, koľko ľudí sa k nej hlási. Zbor biskupov Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania svojich veriacich už koncom októbra vyzýval, aby sa hlásili k svojmu náboženstvu. „Je potrebné a dôležité aj to, aby sme sa k našej cirkvi na Slovensku s hrdosťou hlásili, a to aj v budúcoročnom sčítaní ľudu,“ písali vtedy biskupi v pastierskom liste.

21.5.2011 sa na Slovensku uskutoční sčítanie obyvateľstva

Mária Hunková

Pravda, 14.12.2010

Írsko konalo nezákonne pri zákaze interrupcie

Európsky súd pre ľudské práva odsúdil vo štvrtok Írsko za odmietnutie vydať povolenie na vykonanie potratu žene chorej na rakovinu. Írsko tak musí zaplatiť sťažovateľke 15 000 eur za škody spôsobené zákazom. Ako informovala agentúra Reuters, Litovčanka žijúca v Írsku prekonala rakovinu a obávala sa, že tehotenstvo môže vyvolať recidívu ochorenia. Upozornil ju na to aj ošetrojúci lekár, podľa ktorého tehotenstvo zvyšuje riziko návratu choroby. A tak žena musela odcestovať do Británie, aby sa tam podrobila prerušeniu tehotenstva. Podľa súdu žene, rovnako ako aj ďalším dvom sťažovateľkám, mali umožniť uskutočniť interrupciu v Írsku. Európsky súd v rozhodnutí zdôraznil, že írsky ústavný zákon zakazujúci interrupcie „porušuje právo tehotných žien na vhodnú zdravotnú opateru v živote ohrozujúcich prípadoch“. Iba niekoľko európskych krajín zakazuje vykonávanie interrupcií na ich území. Patria medzi ne Andorra, Poľsko, Írsko, San Marino, Lich-

tenštajnsko a Malta. Podľa agentúry AP rozsudok pravdepodobne zvýši tlak na zmenu írskej ústavy, ktorá v prísne katolíckej krajine zakazuje umelé prerušenie tehotenstva. Schválila to drvivá väčšina Írov v referende v roku 1983 a opätovne to potvrdil plebiscit aj v roku 1986. Rozhodnutie je však v rozpore s rozsudkom írskoho najvyššieho súdu. Výsledkom je podľa AP právne vákuum, pre ktoré sa v Írsku iba vo výnimočných prípadoch nájde lekár, ktorý je ochotný uskutočniť interrupciu. Rozsudok uvítali predovšetkým írski stúpenci plánovaného rodičovstva. Írska vláda sa však bráni tvrdením, že krajina má suverénne právo „rozhodovať, kedy možno hovoriť o začiatku života“. Podľa Marka Simpsona, dublinského spravodajcu BBC, liberálny prístup k problematike získava čoraz väčšiu podporu. Zatiaľ však podľa najnovších odhadov každoročne cestuje do zahraničia až 4 000 Írok s cieľom uskutočniť prerušenie tehotenstva.

(ta), Pravda, 17.12.2010

Kto nemá rád Vianoce?

Vianoce nemiluje každý. V našich zemepisných šírkach ľudom lezu na nervy najmä pre vianočné reklamné kampane, ktoré otravujú už od októbra. V USA. Kanade, či vo Veľkej Británii sa zase na čierny zoznam dostáva samotný výraz Vianoce. Vraj je príliš spätý s jedným z náboženstiev, a teda politicky nekorektný.

Keď sa na Slovensku hovorí o Vianociach negatívne, zväčša to má dva dôvody. Už niekoľko rokov je v móde rozprávať o tom, že sa kdesi vytratil „pravý duch Vianoc“. Skrátka, že sa v záplave darčiekov stratila jednoduchosť „starých“ Vianoc. Druhý útok na obľúbený sviatok má na svedomí reklama. Mnohé spoločnosti totiž propagujú svoje výrobky vianočnou tematikou už v októbri. Za tri mesiace tak z vianočných ozdôb spravia okukané rekvizity a z kolied nežiaduce odrhovačky. Prvý argument proti Vianociam je badateľný, keď si človek prelistuje v predvianočnom období blogy. Alebo keď si vystojí rady počas vianočných nákupov. Ľudia držiac plné tašky so slzou v oku spomínajú, aké to bolo pekné, keď všetkým stačilo aj málo. Druhý argument, teda antipatia voči vianočným reklamám, má väčšie opodstatnenie. Výzdoba, ktorá na uliciach svieti tri mesiace, naozaj marí čaro Vianoc. A tiež otravná reklama. Proti jednej z najväčších tohtoročných kampaní napríklad na Facebooku vznikla skupina, do ktorej sa pridalo už viac ako 7-tisíc ľudí. Proti samotným Vianociam a ich symbolom sa však v srdci Európy neozývajú protestné hlasy. Možno aj preto, že si ešte veľká časť spoločnosti pamätá časy, keď bol na indexe Ježiško a do domácností takmer povinne vstupoval deda Mráz. Kto by si vtedy pomyslel, že niečo podobné sa bude diať aj na druhej strane železnej opony? A veru, v posledných rokoch sa v západných krajinách, kde vedľa seba nažívajú rôzne kultúry, snažia samosprávy i veľké spoločnosti mazať kresťanské symboly Vianoc. Vráťane Ježiška. Slovák, ktorý smúti za zašlým duchom Vianoc, by určite hneď vedel ukázať prstom na vinníka. Santa Clausa by však obviňoval krivo. Ježiško sa na čierny zoznam nedostáva preto, že by bolo treba zvýrazňovať silu Santa Clausa, ako sa kedysi zdôrazňovala dominancia deda Mráza. Ježiško spolu so všetkými symbolmi

Vianoc, ktoré sú silno nadviazané na kresťanstvo, sa pomaly vytráca z verejných priestranstiev v rámci prehanej politickej korektnosti. Veď po uliciach chodia aj príslušníci náboženstiev, ktoré Vianoce neslávia. Čo by tí povedali...

Z vianočného stromčeka je sviatočný

Vraví sa, že cesta do pekla je dlážená dobrými úmyslami. Mazanie kresťanských symbolov možno nedláždi cestu priamo k Luciferovi, rozhodne to však nie je rajská aleja. Svedčí o tom aj množstvo sporov a kontroverzných rozhodnutí, ktoré „antivianočné hnutie“ sprevádza. Začalo to pritom nenápadne. Rušením vianočných prívlastkov. V angličtine totiž tento sviatok evokuje kresťanstvo viac ako pri slovenskom výraze. Ježiš sa skrýva priamo v slove Vianoce (Christ = Kristus, Christmas = Vianoce). Už v decembri 2005 si novinári z amerického denníka USA Today všimli jednu zvláštnosť. „Po celej krajine sa stavajú a zdobia stromčeky. Vyzerajú a voňajú ako vianočné stromčeky, ale pozor! Nedajte sa nachytať. Niekde sú to len sviatočné stromčeky, inde dokonca nemajú žiadne meno,“ upozorňovali na postupné mazanie prívlastku vianočný. Už od začiatku si takéto počínanie všimli kresťanské organizácie, ktoré nielen protestovali, ale, ako to už v USA býva zvykom, dokonca sa vyhrážali súdom za náboženskú diskrimináciu. Neúspech si na svoje konto pripísali napríklad v meste New York. Newyorská školská rada totiž zakázala na všetkých školách vystavovať jasličky s Ježiškom. Súd dal vtedy za pravdu školskej rade, keď uznal, že scéna je čisto náboženským symbolom. Aj pri ďalšom súdnom spore v meste Filadelfia boli kresťanskí puritáni neúspešní. Škola na jednej strane zakázala betlehem, no zároveň povolila židovskú chanukovú menoru. Riaditeľ školy svoje rozhodnutie komentoval tým, že judaizmus nie je len náboženstvo, ale aj kultúra. Protestovali však aj obyčajní ľudia. Jeden z najzaujímavejších sa odohral v americkom meste Boston, keď sa v ňom objavili plagáty, ktoré pozývali obyvateľov i návštevníkov metropoly na slávnostné zapnutie sviatočného stromu. Radnici sa vtedy ozval drevorubač, ktorý obrovitý strom mestu doviezol. „Radšej by som

ten vianočný strom nechal rozpíliť na triesky, než ho volal sviatočný,“ vyhlásil. Starosta Bostonu Thomas Menino okamžite hasil situáciu, keď stromček znova nazval vianočným.

Žiadne Vianoce, žiadne nákupy

Podobná situácia sa opakovala aj v sieťach supermarketov a nákupných reťazcov. Veľké obchody pozývali na zimné nákupy, nie vianočné. Ich výzdoba sa sústredila na symboly, ktoré sa nedajú zaradiť medzi náboženské. Výsledok? Kresťanské a iné neziskové organizácie začali vo veľkom vyhlasovať bojkot takýchto obchodov. Nuž a keďže v predvianočnom čase je veľmi mrzuté prísť o zákazníka, firmy začali ustupovať. Aj také giganty ako Wall-Mart, Sears či K-Mart. Používanie či vynechávanie slova Vianoce sa stalo akousi marketingovou stratégiou. Nie všetci obchodníci totiž podľahli nátlaku kresťanských združení. „Budeme aj naďalej používať výraz sviatky, pretože v tomto období sa slávi viacero sviatkov a my chceme vyjadriť rešpekt všetkým,“ reagovala na kritiku Dawn Bryantová, hovorkyňa siete s elektronikou Best Buy. Aj tento rok sa na ich letáčkoch objavuje slogan „horúce zľavy počas zimných sviatkov“. Marketingoví stratégovia zrejme vypočítali, že absencia Vianoc prinesie viac nekresťanských zákazníkov ako odradí puritánov. Komu prišlo bojkotovanie obchodných reťazcov pritiahnuté za vlasy, ten bude prekvapený, že v USA išli v téme Vianocesviatky ešte ďalej. Zaoberali sa ňou totiž aj politickí komentátori. Keď Los Angeles Times a New York Times publikovali názor zastávajúci sa „sviatkov“, konzervatívny komentátor Bill O'Reilly rozhorčene reagoval: „Okrem vojny s terorom je táto kultúrna vojna najdôležitejšou vecou, ktorá sa deje v našej krajine. V stávke je to, či sa z USA stane sekulárna krajina kopírujúca západnú Európu, alebo či si zachováme naše kresťanské tradície,“ povedal. Mazanie Vianoc však nie je len americkou špecialitou. V posledných rokoch sa nekresťanské ponímanie zimných sviatkov presadzuje napríklad aj vo Veľkej Británii. Starosta škótskeho mesta Dundee musel vlani vysvetľovať predstaviteľom cirkvi, prečo premenoval tradičné mestské vianočné oslavy na „Zimný nočný festival svetla“. Z decembro-

vých osláv totiž vypadli všetky kresťanské symboly vrátane obľúbených jasličiek s Ježiškom. Po vlne nevôle však v Dundee našla cirkev s mestom spoločnú reč a na festivale sa objavili zástupcovia oboch strán.

Prepisujú sa aj texty piesní

Britský denník Daily Mail vlani informoval aj o reklamnej kampani britskej dopravnej polície. Reklama mala varovať vodičov na zvýšený počet hliadok na cestách počas Vianoc. Marketingové oddelenie polície sa však v poslednej chvíli rozhodlo použiť miesto slova Vianoce výraz sviatky. Plagát potom nedával veľmi zmysel, keďže na ňom bol len policajt uprostred davu ľudí bez akéhokoľvek vianočného symbolu, svetského či kresťanského. Čo na to polícia? „Reakcia nás teší. Čím viac sa o kampani hovorí, tým lepšie,“ povedal hovorca dopravných policajtov. Vari najkurióznější prípad vianočnej „cenzúry“ sa stal v Kanade. Na jednej zo základných škôl v hlavnom meste Ottawe sa mal konať detský vianočný koncert pre rodičov. Podobné vystúpenia sú tradíciou pre školy v USA i Kanade. V roku 2007 však tento zaujal viacero kanadských médií. Dôvod? Učitelia sa totiž vo vianočnej piesni Silver Bells rozhodli nahradiť pôvodný text „čoskoro bude Štedrý večer“ slovami „čoskoro bude sviatočný deň“. Údajne preto, aby pieseň pokrývala všetky sviatky, ktoré sú

charakteristické pre zimné obdobie. Na rovnakom koncerte však odzneli aj ďalšie tri piesne, v ktorých sa do slova spomínali Vianoce, ako aj pieseň, v ktorej sa spievalo o židovskej Chanuke. Vedúca školskej rady Lynn Scottová nevedela, prečo zmenili text práve v tejto piesni, ale učitelia podľa nej určite mali správny motív. „Ja by som možno zvolila inú pieseň či iný prístup. Viem však, že učitelia pracujú s obmedzenými zdrojmi a možno nemali obsiahlejší spevník, ktorý by ponúkal vhodnú alternatívu pesničku,“ pokračovala Scottová. Osemročné detičky napokon pieseň zaspievali bez zmienky o Vianociach. Za čudné to považovali aj ich rodičia. „Je smutné, keď sa musí meniť text tradičnej vianočnej pesničky, aby bol všeobecnejší,“ povedala denníku Ottawa Sun Betty Čiarková, mama jednej z mladých speváčok. „Vypovedá to čosi o dobe, v ktorej žijeme,“ uzavrela.

Svet marketingu a tradičné vianočné symboly niekedy vytvárajú bizarné kombinácie.

Kvarteto kazičov Vianoc

Reklamné kampane

Aké globálne otepľovanie? Ved' na Slovensku je v posledných rokoch sneh vždy už od októbra. Teda aspoň v reklamných kampaniach. Tie najčastejšie opakované ponúkajú mobilní operátori. Ani výrobcovia ďalších produktov však neváhajú a nadmer-

ným opakovaním vianočných motívov systematicky ničia divákovi radosť z inak celkom milých sviatkov.

Politická korektnosť

V našich končinách sa politická korektnosť ešte do Vianoc nezahryzala. To však neznamená, že sa tak v najbližších rokoch nestane. Človek bude musieť rozmýšľať, či je spoločensky prijateľné, aby niekde vystavil betlehem. V práci sa od neho bude zase požadovať, aby sa kolegov nepýtal, čo budú robiť na Vianoce, ale cez sviatky.

Neurčitý obdarúvateľ

Slovenský rodič má pred vianočnými sviatkami naozaj neľahkú úlohu. Isteže, vymyslieť uveriteľnú lož a prekryť tak fakt, že darčeky kupujú vlastne príbuzní, musia rodičia na celom svete. V strednej Európe však treba deťom vysvetliť aj to, prečo jednému spolužiakovi doniesol lyže Ježiško, druhému Santa Claus a tretiemu večne živý dedo Mráz.

Komerčné sviatky

Ako vyzerali Vianoce pred sto rokmi? Darčekom boli najčastejšie pletené ponožky či šály. Čižmy a stužky do vlasov boli luxus. Mnoho ľudí dnes tvrdí, že také Vianoce mali napriek tomu čaro. To je možné. Je naivné si však myslieť, že keby ľudia mali pred sto rokmi na viac, nenadeli by si pod stromček rovnako ako my dnes.

Milan Čupka, Pravda, 16.12.2010

Mníška v akcii

O neuveriteľnom šťastí môže hovoriť 30-ročná rehoľná sestra, ktorá dnes ráno vyletela z cesty na strom medzi Nesvadmi a Novými Zámkami. Auto zostalo na zadných kolieskach opreté o strom, pritom práve pri ňom vyhasol pred časom pri inej dopravnej nehode ľudský život.

Redaktorka TV JOJ: „Drahu Dobrovicsová Všetci svätí stáli pri rádovej sestre, ktorá na tejto ceste smerovala dnes ráno do práce. Sestra Timotea šla z Nesvád pomáhať do hospicu v Palárikove. Po niekoľkých kilometroch napokon sama potrebovala pomoc. Klzká cesta a približne 80 km/h rýchlosť spôsobili, že v miernej zákrute prešla do protismeru a priam neuveriteľným spôsobom zaparkovala na strome

pri krajnici. Polícia aj hasiči, ktorí na miesto dorazili neveriacky krútili hlavou.“

Vodička bola mimo vozidla.“

Redaktorka TV JOJ: „Sestričke sa podarilo z auta vyliezť cez zadné okno. Zavolala pomoc a spoločne s ďalšími sestrami, ktoré okamžite prišli za ňou z nesvadského kláštora čakali na vykliesnenie auta zo stromu. Nič sa vám nestalo?“

Sestra Timotea, kláštor božského vykupiteľa Nesvady: „Nie, vďaka Bohu nie.“

Redaktorka TV JOJ: „Hasiči museli najprv zrezať konáre, aby dokázali auto, na ktorom bola spôsobená škoda za 400 eur upevniť a spustiť na štyri koliesá.“

Tibor Košan, HaZZ Nové Zám-

ky: „Jednotka spravila úkony proti pohybu, upevnila vozidlo o strom a počkali sme na ďalšie posilové jednotky, s ktorými sme potom dali dole vozidlo.“

Redaktorka TV JOJ: „Auto rehoľnej cesty vyletelo z cesty na mieste, kde pred dvomi rokmi nárazom do toho istého stromu prišiel o život 33-ročný taxikár. Sestra Timotea dnes môže hovoriť o neuveriteľnom šťastí v nešťastí.“

Sestra Sáva, kláštor Božského vykupiteľa Nesvady: „Ďakujeme Bohu a nech je oslávený za to, že pomáha a ochraňuje. Treba ho prosiť o ochranu vždy. Nešťastia sa stávajú a asi sme ozaj len v jeho rukách a tej vyššej sile.“

Drahu Dobrovicsová
TV JOJ, 15.12.2010

Do pohraničia idú z únie štyri milióny eur

Európska únia chce zlepšiť spoluprácu medzi členskými a nečlenskými krajinami. Do nášho pohraničia naleje viac ako 4 milióny eur, do susednej Ukrajiny až sedem. Dnes sa v Prešove podpisovali grantové zmluvy.“

Diana Murdziková, redaktorka STV: „Tentoraz sa na užšiu spoluprácu s Ukrajinou odhodlalo osem žúp z Maďarska, Rumunska a Slovenska. Východniari uspeli až desiatimi projektami.“

Adam Kamenský, programový manažér z Budapešti: „Jednoducho, veľmi dobre boli projekty napísané a veľmi dobre boli narozpočtované.“

Diana Murdziková, redaktorka STV: „Teraz si vďaka europeniazom pomôžu napríklad študenti, učitelia, ale aj veriaci. Prostriedkami zabezpečia aj to, aby napríklad gotické stavby v Košiciach čo Užhorode nepadali domácim na hlavu.“

Petro Bereš, riaditeľ Gréckokatolíckeho úradu v Užhorode: „Samotní veriaci nás do toho dotlačili, aby sa to robilo.“

Štefan Ivan, riaditeľ SOŠ v Sniine: „Ten šport je vlastne blízky mladým ľuďom aj na Slovensku, aj na Ukrajine a si myslím, že to je taký najjednoduchší spôsob, akým týchto žiakov v obidvoch krajinách spojiť.“

Adam Kamenský, programový manažér z Budapešti : „Trvanie projektu minimum je šesť mesiacov, maximálne 24 mesiacov.“

Diana Murdziková, redaktorka STV: „Ukrajina je na otváranie so susedným regiónom pripravená.“

Jurij A. Koľadynsky, zástupca generálneho konzulátu Ukrajiny v Prešove: „Verím, že nebude problém so spolufinancovaním, na koľko ide o malé čiastky.“

Diana Murdziková, redaktorka STV: „Výhodou programu je, že od podpísania zmluvy do 45 dní dostanú partneri na účty zväčša až 80 percent nákladov. Aj týmto projektom Slovensko, Maďarsko aj Rumunsko deklarujú, že chcú mať Ukrajinu k sebe ešte bližšie.“

STV12, 16.12.2010

Nová kniha Dionýza Dugasa

Andrea Lučanská, moderátorka Regionálneho denníka: „No a pán Dionýz Dugas sedí v tejto chvíli vedľa mňa v štúdiu. Pekný podvečer. Vitajte.“

Dionýz Dugas, fotograf a vydavateľ: „Pekný večer aj vám.“

Andrea Lučanská, moderátorka Regionálneho denníka: „Tak tento portrét sa nakrúcal zhruba pred rokom. Odvtedy už pribudla na vaše konto nová publikácia, Duchovné Slovensko a práve o nej sa budeme rozprávať. Ako táto kniha vznikala? Je teda poriadne široká, poriadne hrubá, takže ste sa asi narobili?“

Dionýz Dugas, fotograf a vydavateľ: „Narobil som sa dosť, dokonca si myslím, že je to možno moje doteraz najväčšie životné dielo. A dostal som sa k nej tak, že už keď sme tú svätú zem robili, tak sme uvažovali, že v tej duchovnej polohe by sme mali urobiť jednu knižku o celom Slovensku, keď sme už urobili o takejto vzdialenej krajine.“

Andrea Lučanská, moderátorka Regionálneho denníka: „Predzvestiou možno boli drevené chrámy? To ste robili niekedy v 90tych, 80tych rokoch.“

Dionýz Dugas, fotograf a vydavateľ: „Predtým to boli drevené chrámy, tak som sa dostal k tým vlastne obrázkom s takou duchovnou tematikou, s takým duchovným obsahom a po tých dvoch knižkách o chrámoch a výstave o chrámoch, potom prišla tá Svätá zem, potom prišlo Prešovské biskupstvo, to je publikácia k výročiu Prešovského gréckokatolíckeho biskupstva, no a už pri tejto knihe som si povedal, že ďalšia kniha by mala byť celoslovenského charakteru. No a odvtedy to je od nejakého 98 doteraz to trvalo, kým sa mi podarilo objazdiť svet.“

Andrea Lučanská, moderátorka Regionálneho denníka: „Dá sa povedať, že ste zhromažďovali tie fotografie.“

Dionýz Dugas, fotograf a vydavateľ: „Áno aj a nielen fotografie ale aj celý ten vydavateľský manažment ako sa tomu hovorí alebo manažéring.“

Andrea Lučanská, moderátorka Regionálneho denníka: „Keby sme

mali priblížiť divákovi túto knihu, my sme si hovorili pred štúdiom, že má také tri línie, povedzme, aké.“

Dionýz Dugas, fotograf a vydavateľ: „Má tri línie, tá hlavná línia je obrazová, kde sa predstavujú sakrálné pamiatky Slovenska bez ohľadu na náboženstvo od najstarších čias až po tie najnovšie, ktoré boli postavené po revolúcii po 90tych rokoch.“

Andrea Lučanská, moderátorka Regionálneho denníka: „Čiže dá sa povedať, že od tých predrománskych čias až po súčasnosť.“

Dionýz Dugas, fotograf a vydavateľ: „Po súčasné stavby, sakrálnu architektúru a zoradené sú podľa jednotlivých slohových období. To je tá hlavná obrazová časť knihy. V textovej časti knihy, ktorej spoluautorom alebo hlavným autorom bol pán doktor Ondica zo Spolku svätého Vojtecha je vlastne taký prehľad o histórii všetkých cirkví na Slovensku, tam teda v tomto prípade šiestich najvýznamnejších cirkví na Slovensku a tretia línia, ktorej autorkou je pani doktorka Petranská, je odborný text, ktorý uvádza každú kapitolu a vlastne približuje čitateľovi architektonický štýl, ktorý v tej nasledujúcej kapitole je predstavený.“

Andrea Lučanská, moderátorka Regionálneho denníka: „Čiže znovu môžeme povedať, že možno aj dobrý vianočný darček hádam pre každého. Kto by si túto knihu mohol kúpiť alebo pre koho je určená, pán Dugas?“

Dionýz Dugas, fotograf a vydavateľ: „Ja myslím, že tá kniha poslúži veľmi širokému okruhu čitateľov, pretože jednak poslúži tým, ktorých zaujíma architektúra, ktorých zaujíma história sakrálnej architektúry na Slovensku aj tých, ktorých zaujímajú náboženstvá a vývoj jednotlivých cirkví na Slovensku a možno aj tých, ktorých zaujíma pekná fotografia.“

Andrea Lučanská, moderátorka Regionálneho denníka: „Pán Dugas, tak nech sa tejto knihe darí minimálne tak ako Svätej zemi, všetko dobré. Ďakujem pekne za návštevu.“

Dionýz Dugas, fotograf a vydavateľ: „Ďakujem pekne, verím, že to bude pravda.“

STV 2, 15.12.2010

Boli by sme slobodnejší bez financií štátu

Cirkev a spoločnosť. Trnavský arcibiskup Róbert Bezák v rozhovore pre Hospodárske noviny:

Tvrdí, že ak by došlo k odluke štátu od cirkvi, necítili by obavu z toho, že keď sa vyjadria jasne, prídu reštrikcie. Pripustil, že to, že na trnavskom úrade vymenil Sokola, je tichou odpoveďou cirkvi na predchodcovu kontroverznú minulosť.

Blížia sa vianočné sviatky, ktoré sú v súčasnosti viac sviatkami zhonu ako pokoja. Ako to vnímate vy?

Myslím si, že zhon k sviatkom tak trochu aj patrí. Pohyb ľudí ako keby nás chcel upozorniť na niečo zaujímavé. Vždy, keď sa na niečo dôležité chystáme, tak sa nám život akosi zrýchľuje. Skôr je dôležité to, čo sami cítime v našej príprave na Vianoce, lebo zhon môže človeka zachytiť. Dôležité je, aby sme si stále uvedomovali vnútorný zmysel vianočných sviatkov.

Neprekáža vám komercionalizácia Vianoc?

Život už je poznačený komerciou, to patrí k dnešnej dobe. Otázka znie, či je možné, aby zostal zachovaný vlastný zmysel, aj keď stromček a darčeky budú lákavé a perfektné.

Nechýba vám hlas cirkvi v spoločnosti? Nemyslím len teraz počas Vianoc, ale celkovo v spoločenskom dianí ako takom?

Emancipácia spoločnosti tu je ako samozrejmosť. Cirkev stála pri zakladaní škôl, univerzít, hospicov pre chorých, opustených a starých, ale dnes svet zašiel už tak ďaleko, že na tejto úrovni cirkev nie je tá prvá, skôr dopomáha. Chcel by som vidieť múdru dospelosť spoločnosti, aby sme, aj ja ako biskup spolu s kňazmi, nemuseli vystupovať ako moralizujúci kontrolóri a upozorňovať ľudí, čo, kedy a ako majú robiť.

Nie je chybou to, že cirkev nemá odborníkov, ktorí by sa dokázali vyjadriť k aktuálnym otázkam?

Základ toho, čo chce cirkev ponúknuť, je jednota pohľadu na život v zmysle viery a mravov. Odborníkov na úrovni viery, kňazov, máme a priester viery vysvetliteľným spôsobom posúvajú aj do mnohých oblastí života. Či sa nám to dosť darí? Hovoríme o Slovensku, v iných krajinách je predsa len viac odborníkov a majú väčšiu šancu vysloviť sa k vážnym problémom, a to aj ekonomickým.

Cirkev nie je stále pripravená na finančnú odluku od štátu. Súvisí to práve s tým, že nie je dobrým manažérom a nemá odborníkov na spravovanie týchto vecí?

Spravovanie majetku je pre nás nová skutočnosť. Ja sám som ako kňaz pracoval v čase, keď farnosti nemali žiadne majetky. Boli sme len platení ako duchovní, teda farári, a paradoxne štátom, ktorý sám seba vyhlasoval za ateistický a protináboženský. V spoločnosti vidím, aké ťažkosti spôsobuje privatizácia a ako zmeny zasahujú celé hospodárstvo. Nájst' ľudí, ani nie prestížnych expertov, ale takých, ktorí by v pomoci cirkvi videli svoje poslanie, osobnú ponuku, nie možnosť dobre si zarobiť, je aj ťažké. Zo strany cirkvi vždy bol a bude záujem nájsť vhodných ľudí, ale koľko ráz sa to už skončilo nedobre...

Nastúpili ste do trnavskej arcidiecézy po Jánovi Sokolovi. Robili ste audit, prečo ste nezverejnili jeho výsledky, keďže ste financovaní štátom? Narážam na vášho predchodcu, kde boli viaceré podozrenia, bol vnímaný kontroverzne.

Neprišiel som do tohto úradu ako inkvizítor, aby som kontroloval svojho predchodcu. Mojou snahou je, aby som mal v poriadku financie, takže na tejto úrovni som sa snažil urobiť, čo sa dalo. Informoval som Vatikán a tu sa končia moje možnosti, pretože zriaďovateľom aj trnavskej diecézy je Vatikán. Nech oni zhodnotia majetkové pomery a ekonomiku diecézy. A čo sa týka financií štátu, na to má štát daňový úrad a daňové kontroly, aj voči cirkvi majú patričné kompetencie.

Prečo cirkev nedokáže otvorene povedať, že došlo k pochybeniam?

Nie je to len o peniazoch, ale aj o ľudoch. Cirkev nie je anonymné spoločenstvo, to sú konkrétni ľudia. Ťažko sa dá odpovedať na to, prečo to cirkev nerobí presne tak, ako to od nej chce okolitý svet. Cirkev urobila krok tým, že je tu nový arcibiskup. Je tu nový správca, bez osobnej a osobitnej väzby na predchádzajúceho arcibiskupa.

Prečo ste sa s ním nevedeli vysporiadať skôr? Podozrenia okolo jeho osoby boli dlhší čas, nie pár mesiacov.

Možno toto je to „cirkevné“ riešenie, že som tu ja a že toto je tichá odpoveď cirkvi na spomínané problémy.

Hovorí sa, že máme Konferenciu biskupov Slovenska a arcibiskupa Bezáka.

Rozdiely môžu byť. Zatiaľ som arcibiskupom len rok a pol, tak som ešte nedostatočne „biskupský“ a hovorím možno tak, ako sa v biskupskom priestore akože nepatrí hovoriť. Ale ani si nemyslím, že jednota biskupov by mala byť v tom, že sú vo všetkom uniformní, jednomyseľní a jednofarební.

Vidíte priestor na diskusiu medzi politikmi a predstaviteľmi cirkvi o finančnej odluke?

Bolo by vhodné, keby o tejto téme nebolo len také ostýchavé šepkanie, ale keby sa začala aspoň priateľská diskusia o tom, ako to bude ďalej s financovaním cirkvi.

Zatiaľ je to však tak, že sa o tejto téme len rozpráva, ale nikdy sa nedôjde ku konkrétnym krokom.

V rámci „priateľstva štátu a cirkvi“ vieme o tom, že jeden i druhý máme aj iné názory, ale akosi nechceme o tom radšej hovoriť. Otázka znie, ako dlho nám tento „modus vivendi“ vydrží. Snáď nás k tomu dovedie samotný život v rámci hospodárskych možností či reality.

Určite by však bola cirkev slobodnejšia, keby nebola závislá od štátu a politikov.

Sú to spojené nádoby. Ako sa hovorí, že koho peniaze prijímaš, tomu musíš byť aj vďačný. Predpokladám, že v samostatnosti by bola väčšia šanca cirkvi vyjadriť sa k problémom spoločnosti i k politickej kultúre a morálke. Samozrejme, už by tak necítila určitú nevyhovenú obavu z toho, že keď sa vyjadrí vážne a jasne, prídu reštrikcie.

Bolo to viditeľné najmä pred parlamentnými voľbami, keď sa cirkevní predstavitelia stretávali s politickými stranami, aby otvorili isté témy. Nie je to účelové?

Mnohé otázky na Slovensku ťažko môžu byť doriešené. Každá politická garnitúra premýšľa nanovo, neschváli tie veci, ktoré už boli schválené predtým. Akoby sme začínali opäť a opäť. Takže si dosť ťažko viem predstaviť, že teraz sa politickí predstavitelia chytia práve „našich“ tém.

Cítite zmenu po tom, ako nastúpila nová vláda, v ktorej sú aj kresťanské strany?

pokračovanie na str. 10

Premiestnili lavice, otočili oltár

JELENEC – Pokojné sviatky medzi veriacimi v obci Jelenec pri Nitre sú v nedohľadne! Ľudí rozdelil miestny kňaz so svojimi inováciami v kostole na dva tábory. Cez víkend bola v chráme božom dokonca aj polícia. Dozerala, ako veriaci vracajú nábytok, ktorý farár presťahoval, na pôvodné miesto.

Skupina Jelenčanov tvrdí, že donedávna nemali problémy so žiadnym kňazom. Tie nastali až po tom, keď ten súčasný začal robiť zmeny. „Presťahoval lavice a dokonca otočil oltár,“ sťažujú sa. Uzamknutý zostal aj bočný vchod do kostola. „Nedá sa tadiaľ vojsť ani vyjsť,“ vravia nespokojní veriaci. Zmeny sa dotkli aj organu. Používa sa tu vraj iba syntetizátor. Obrovské pobúrenie však vyvolali najmä údajné kňazove slová. „Vyhlásil, že starí ľudia smrdia,“ dozvedeli sme sa od miestnych.

Sťahovanie aj s policajtni

Reorganizáciu sa veriaci rozhodli riešiť po svojom. „Najmä starší ľudia sú nešťastní z toho, čo sa deje. Chceme to mať tak, ako to bolo doteraz,“ povedali nám nahnevane. Skupinka Jelenčanov vošla teda v sobotu do kostola a zariadenie dala späť na pôvodné miesto. Reakcia nedala na seba dlho čakať a do božieho chrámu sa prišli pozrieť aj muži zákona. „Policajti nám povedali, že pán farár si to neželá,“ dozvedeli sme sa. Zatiaľ v tejto veci však nik nepodal trestné oznámenie.

Rozhodne biskupstvo

Nezhody priviedli skupinu veriacich k myšlienke požiadať biskupský úrad o preloženie farára. V sťažnosti opísali, čo ich trápi a popodpisovali sa pod ňu. Vytvorila sa však aj skupina na podporu kňaza. Tí takisto spísali petíciu. Problém má teraz v rukách samotný biskupský úrad. „Situáciu riešime tak, aby to bolo dobré pre celú farnosť,“ povedal nám hovorca Nitrianskeho biskupstva Miroslav Lyko. Úrad rozhodne i o budúcnosti kňaza. Toho sme sa chceli spýtať na jeho

dokončenie zo str. 9

Záujem je. To, či je reálny, uvidíme aj v tom, do akej miery štát pomôže niektorým snahám cirkvi, pokiaľ ide napríklad o financovanie aj školstva, charity či možnosti získavania peňazí z európskych projektov. Tieto nastavenia boli dosť diskriminačné. Mám pocit, že sú otvorení a že hľadajú priestor, aby sa mohli poskytnúť zdroje pre cirkev.

Máte pocit, že by sa mohlo podariť doriešiť financovanie cirkvi počas obdobia tejto vlády?

Je tu možnosť začať o tom spolu diskutovať, lebo doteraz tak nebolo. A v termíne nie pár mesiacov, ale skôr rokov by sa hádam aj došlo k obojstranne dobrému výsledku. Bol by som tomu rád.

Prečo sa cirkev nevyjadruje k témam ako korupcia? Dotýka sa to každého občana, aj vás.

Ako keby mala byť cirkev nad spoločnosťou a mala mať perfektný prehľad a poznať súvislosti. Dobré viete, ako ťažko sa hľadá pravda, koľko je protichodných informácií, my sami sme často zneistení.

Ale mnohokrát sa prinesú aj konkrétne dôkazy. Nemala by cirkev napríklad vyzvať politikov alebo ich skritizovať?

Chcete asi povedať, že zo strany cirkvi je slabá razancia. Tu cítim problém a dôvod, prečo taká otázka. Štát by však mal mať orgány, ktoré by veci správne pomenovali a skontrolovali. Očakávať od nás, že to budeme vedieť urobiť lepšie.... Pritom boli situácie, že sme sa aj zastali a napokon to bolo komplikovanejšie.

Mnohí ľudia to pocítili najmä pri kauze františkáni. Vtedy jasný hlas cirkvi chýbal a verejne sa františkánov skoro nikto nezastal.

Ten hlas šiel tak popri. Páni biskupi sa rozprávali s provinciálom františkánov a vyjadrili reholi podporu a solidaritu.

„reformu“ osobne. Podľa kolegov je však chorý, a teda sa s nami nemohol stretnúť.

KOSTOL: Toľko sťahovania zrejme nezažil za posledné desaťročia.

ŠTAHOVANIE: Veriaci si premiestnili lavice tak, ako boli voľakedy.

Boli zverejnené informácie o pedofilii medzi kňazmi či v Írsku alebo Nemecku. Môže cirkev zabrániť, aby sa takéto prípady diali?

Už pri samotnom vstupe na štúdium do seminára sa musí urobiť výber, psychologické testy, aby sa zistili možné úchylky. Niekedy pri snahe mať dostatočný počet študentov sa až tak pozorne nehľadelo na isté možné osobnostné morálne riziká. Ak by došlo k tomu, že sa skutok stal, ráznosť nesmie byť taká slabá, že sa to nejakým spôsobom vyrieši samo...

Prečo cirkev tie prípady ututľáva?

Ľudí, s ktorými študujeme, bývame, pracujeme, tých pokladáme za svojich priateľov. Je preto ťažké čo len predpokladať, že by niekto takéto skutky konal. Nie, to nie je o ututľávaní či ľahostajnosti, to je skôr o ťažkosti pripustiť, že človek, ktorého poznám, dokonca blízky spolupracovník, by bol takého niečoho schopný...

Celý ROZHOVOR nájdete na hnonline.sk

„Nie, to nie je o ututľávaní (pedofilie), to je skôr o ťažkosti pripustiť, že človek, ktorého poznám, blízky spolupracovník, by bol takého niečoho schopný.“

Kto je Róbert Bezák Po vyštudovaní gymnázia v Prievidzi nastúpil dnes päťdesiatročný Róbert Bezák na teologickú fakultu v Bratislave. Vstúpil do rehole Redemptoristov. Pôsobil ako kňaz vo viacerých farnostiach, neskôr sa stal predsedom Konferencie vyšších rehoľných predstavených. Prednášal na Teologickej fakulte Trnavskej univerzity. V apríli 2009 ho pápež Benedikt XVI. vymenoval za trnavského arcibiskupa, kde vymenil Jána Sokola. „Ako sa hovorí, že koho peniaze prijmáš, tomu musíš byť aj vďačný,“ uviedol na margo vzťahov cirkvi a štátu Bezák.

Martina Ruttkayová
HN 20.12.2010

OLTÁR: Otočený bol krížom k vchodu, tiež ho vrátili na miesto.

NA MIESTE: Oltár aj lavice boli včera na svojom pôvodnom mieste.

DANIELA STAROVIČOVÁ
Plus jeden deň 20.12.2010